



Twee boeken uit de V. C. L. bibliotheek.

„Het stille front“, door M. A. M. Renes-Boldingh.

„Gebroken Schelpen“, door G. Sevenstam-Themmen.

J. H. Kok, N. V., Kampen.

De V. C. L. bibliotheek van Kok, die naar ik meen de oudste, of althans één der oudste is op dit gebied, mag dit jaar over het algemeen zeer geslaagd heeten. Het is waar: dergelijke bibliotheken hebben een schaduwzijde. Men krijgt boeken in z'n bezit, die men anders wellicht niet kopen zou. Vooral een jaar of tien geleden fungeerde niet zelden een boek, dat werkelijk de moeite waard was, als „lijsttrekker“. Wilde men dat goedkoop in zijn bezit krijgen, dan was men gedwongen den vaak prullerigen nasleep op den koop toe te nemen. En zoo werden heel wat „draken“ aan den man gebracht door de Christelijke bibliotheken. Men kwam aan den smaak van het publiek tegemoet, welnu...

Wat is er op dit gebied veel veranderd in de laatste jaren! Bijzonder viel ons dit op toen we toevallig weer eens een artikelje in handen kregen dat Risseeuw schreef bij de verschijning van het Negende Kerstboek, nu zes jaar geleden. Na zijn vertrouwen te hebben uitgesproken in de verdere ontwikkeling van onze christelijke literatuur, wijst hij op de laak van den kunstenaar, die een tolk wil zijn van zijn volk. Hij stelt de vraag: „Waar is onze sociale roman? Waar is het verhaal van een werkloos-gezin, dat zich door de zwaarste moeilijkheden heenbijt? Waar is de roman, die ons den geloofsstrijd van onze vaders en grootvaders weergeeft?“

Deze drie vragen zijn in de laatste jaren op prachtige wijze beantwoord geworden. Als we ze lezen, denken we onmiddellijk aan auteurs als Van Randwijk en Gera Kraan—van den Burg, om maar enkele namen te noemen!

De uitgevers van bibliotheken en reeksen kunnen nu hun eischen hoog stellen. Ze worden niet meer gedwongen om genoegen te nemen met derderangs-krachten. En de lezers profiteren er van, dat zelfs onze beste auteurs hun werk in een reeks laten opnemen. Natuurlijk loopen we altijd nog wel de kans iets „op den koop toe“ te moeten nemen, maar dat risico is dan ook in den lagen prijs verdisconteerd!

Het zou zeker te kras gesproken zijn om „Het stille front“ van mevrouw Renes-Boldingh te beschouwen als het onvermijdelijke miskoopje, dat een bibliotheek mee kan brengen. Daar is het in opzet en uitwerking een te sympathiek boek voor. Maar dit epitheton is toch niet voldoende om een roman geslaagd te doen heeten. En in de bijzonder goede V. C. L.-bibliotheek van dit jaar komt dit boek ons toch als het minst geslaagd voor.

Men moet op het werk van deze auteur ingesteld zijn. Het heeft dit, zooals trouwens meer eigenschappen, gemeen met het werk van Wilma.

Bij beide schrijfsters vinden we heel sterk een werken-van-binnen-uit. De zichtbare dingen moeten dienen als symbool van de onzichtbare. Bij Wilma is dit zoo sterk dat het haar werk die aparte, vage sfeer geeft, die er tenslotte ook weer de aantrekkelijkheid van vormt. Maar wat Wilma bereikt, bereikt mevrouw Renes-Boldingh niet, omdat ze Wilma's suggestief vermogen niet heeft.

En zoo is dit boek reëler, en zijn de figuren reëler dan die van Wilma. Maar toch is het geheel minder overtuigend dan „de binnenwereld der realiteit“ waarin Wilma ons brengt.

Het Indische onderwijzersgezin heeft het moeilijk. Door allerlei omstandigheden verliest Ruurd Bergsma zijn plaats aan de Zendingsschool, en moet aan een gouvernementsschool gaan werken. Overplaatsing naar een slechter klimaat is het gevolg. Zelf is hij min of meer verbitterd onder dit alles. Maar zijn vrouw Geertrui, die de groote stuwkracht is in het huwelijks- en gezinsleven, weet door de kracht van haar geloof dit schijnbare verlies tenslotte in winst om te zetten. In de harde Indische samenleving, die een ieder dwingt tot egoïsme en zelfhandhaving, is zij een strijdster aan „het stille front“. Mee dragen en mee helpen — dat moet ze voor ieder die op haar weg komt.

De Oxfordgedachte is duidelijk in dit boek te herkennen.

„Er waren vele dingen door de mensheid van onze dagen en Geertrui heeft haar deuren wijd geopend voor alle winden, die God voor Zijn gemeente bestemd kan hebben. Grotere activering van de geest. De geest, die langzamerhand zijn rechten als eerste herkrijgt. God bereidt een ontwaken van Zijn gemeente voor. Hier en daar en overal springt het vreugdevol erkennen op.“

De schrijfster heeft Geertrui klaarblijkelijk met alle liefde geteekend. Maar de schaal is doorgeslagen, en Geertrui is te mooi geworden. En te mooi is ook de overdadige beeldspraak, die op het laatst irriterend gaat werken. Wat zegt u bijvoorbeeld van deze beschrijving van Geertrui's

geschied om ons
tuwelijk kan zeer
laarom beter zijn
k verbond? Maar
wettigen, recht
k bestaat, maar
felt zonder eenig
aan het verbond
d gegeven heeft,
ook geen zonde
it onverbreeklijk
handhaven; maar
on wil, voorerst
ijk moet zijn, en
verkooren en
het wezen des
Dat bondsbreuk
gestemd worden
zelvig met den
de uitverkorenen
ljdig (zie boven,
deel ervan om-
daar door een
t; door wie het
inhoud zooals
gepast wordt,
aan met afval
er niet zijn, en
preken, wie geen
verbonds. Wie
wezen des
lechts deel
an, en dus ook
t; of anders ge-
wezen des ver-
ebben aan een
een aanhangsel
zelf. Al wat dan
zegt, b.v. Gen.
oh. 15:2, Rom.
een rechtstreeks
77).

K. S.

Lyzenga verder
er de beteekenis
gelijk ze voor-
t, hoewel ze de
h „van nature“

ziet ds Lyzenga
rigen slechts in
tie“ (van Rom.
er de synode van
de uitdrukking
drukking „door
nbaring“. „De
mijn standpunt
as hun ethische
ur, en dan nog
che, zondige, op-

ven. Toen ik in
ijlage reeds af-
at op bl. 97-99
ding reeds was
heeft ds Lyzenga
i later uitwerkte
gedeelte), dat er
oor de heidenen

s;
nschheid.
op bl. 92-98; c.

een „polemiëk“,
onker te kunnen
gegeven oorzaak
t is er ditmaal
tukken opneemt
chiep? Beweerd
n tegenover
rover, wel ja
er hij, dat het
oeverre die
door de al-

t me natuurlijk
teksten, waarin
zondige natuur
citat van prof.
nature“ niet be-

ag, of men het
n „van nature“
s algemeene
eene gratie
net geen woord
r in de plaats
atuur“, dan zijn
et is niet alleen
ok een vrij on-
en-één oorzaken
„concludeeren“
nde oorzaak, en
Gods goede ge-
te moeite waard
voord aanraakt.
e kerk gaat, en
door bijzondere

openbaring, en bijzondere genade? Ik dacht, dat men tegenwoordig op zelfonderzoek nog al aandrong, krachtens overtuiging, dat we niet zoo maar één twee drie klaar zijn met dien kerkganger. Zou men soms denken, dat we met Plato, en Cicero, en een Indiaan of Hottentot zoo heel gauw klaar zijn? Ook zoo'n man heeft heusch een „ziel“, die arglistig is. Ze pást niet in de simpele schema's van theologen, die twee, drie streepjes zetten: algemeene openbaring, organische werking, gemeene gratie, en klaar is de snelteekening.

Zooveel gegaloppeer zou intusschen niet zoo lang behoeven op te houden, indien niet aan het slot des Pudels Kern voor den dag kwam. De schrijver is zoo verstrikt in de legendarische opvatting zijner synode, dat hij met alle geweld hebben wil, dat de Heilige Geest (!) schrijft in heidenharten. Grond? Wel, er staat immers, dat het werk der wet in het hart der heidenen geschreven is? Ds L. constateert, dat ik aan die uitdrukking geen aandacht wijdde. Hoewel ik 't deed op bl. 83 („het wetswerk is, om zoo te zeggen, tot op zekere hoogte hun in vleesch en bloed gedrongen“, zei ik daar). Belangrijker dan deze verassing is evenwel ds Lyzenga's eigen redebeleid. Wie schreef in het hart? Wie kan in iemands hart schrijven? Dat kan, zegt ds Lyzenga, de mensch zelf doen („schrijf het op de tafelen van uw hart“), maar verder kan het alleen de Heilige Geest doen. Eerstgenoemde mogelijkheid wordt — ik weet niet waarom — door ds Lyzenga uitgeschakeld. En dan „concludeert“ hij, dat de Heilige Geest alleen overblijft.

Jammer, dat de geachte schrijver niet eens nader is ingegaan op dien mensch (of dat menschencomplex) dat in het eigen hart schrijven kan. Het entameeren van dié kwestie lag toch wel anders voor de hand, nu Paulus het heeft over menschen, die „zichzelf“ een wet zijn. Heeft voorts ds L. wel eens gedacht over dien Satan, die in iemand varen kan, iemands hart iets ingeven kan? Of de mode? De meerderheid? De repetitie? Waar blijven we toch, als we zoo de moeilijkste problemen „oplossen“, terwijl we alarm roepen als er eentje den oceaan oversteekt, als ware het een ketter, zodra hij niet onze denkbeelden (!) allemaal „in het hart geschreven“ heeft...? They show a natural regard for what is right and proper conduct, and thus prove that the Holy Spirit has written in their inmost being a regard for law-abiding (!) conduct, and that this inner regard, Spirit inwrought, is also apparent in the work of conscience, aldus ds Lyzenga. Ik hoop, dat hij nog eens zal gaan nadenken over de Dordtsche Leerregels, en wat zij opmerken over de manier, waarop de onwedergeborene met alle licht, het licht der Schrift, maar ook „der natuur“ handelt: ten onderhouden, geheel bezoedelen. En als hij dat doet, misschien zal hij dan nog eens dankbaar zijn, dat uit Nederland, vanwaar, ik geef het toe, dergelijke theorieën onder invloed eener scheef getrokken gemeene-gratie-leer verbreid zijn, ook een oproep weer gekomen is om zich vandaar te bekeeren tot het op dit punt werkelijk belijden van de gereformeerde confessie, die dit alles veroordeelt.

Zoodra dat gebeurt, zullen de broeders weer erkennen, dat ze om Gods wille met ds Hoeksema hebben saam te spreken. In zijn geschriften komen dingen voor, waarmee zij het niet eens zijn. Ik ook niet. In mijn eigen geschriften komen ook dingen voor, die ik niet voor mijn rekening neem. Maar ds Hoeksema heeft ook dingen gezegd, die zij noodig weten moeten. Ook op dit punt, en het is van beteekenis, heeft ds Hoeksema de gereformeerde belijdenis aan zijn kant. En ds Lyzenga niet.

Als tenslotte ds Lyzenga nog wijst op het woord „MEDE-getuigende“ (hun geweten mede getuigende, Rom. 2:15), dan kies ik liever prof. Greijdanus dan hem. Hij zegt: de consciëntie getuigt dus met Paulus' „argument“ mee, of anders met de wet. Ik luister naar den exegēt prof. Greijdanus. Volgens hem geeft vs. 15 een drievoudig bewijs voor het in vs. 14 gezegde:

a. de daden of handelingen der heidenen (werk der wet in het hart geschreven);

b. hun gewetensgetuigenis, hun zelfbeoordeeling, dat is dus een tweede (een mede-) getuigenis;

c. hun beschouwing van elkander, hun onderlinge beoordeeling. ONDER ELKANDER (de personen!) beschuldigen ze elkaar en verdedigen ze elkaar. Ze zijn „met elkaar niet eens. Hetgeen al weer bewijst, dat ds Lyzenga's theorie over een in hun hart mooi schrift schrijvende Heiligen Geest maar beter in de pen blijven kan.

Ds Lyzenga eindigt met de opmerking, dat hij dus moet ontkennen, wat ik beweer, en moet beweren, wat ik ontken. Zou dat na zooveel moeite zoo zijn en blijven, dan heb ik met hem een confessioneel geschil. In welk geval — hij moet dat nu zelf maar uitzoeken, evenals de „Banner-redactie“ — ik sta aan den kant van ds Hoeksema. Ik hoop, dat de andere schrijvers in de Chr. Ref. Church het met mij zullen doen. Dan is er althans nog iets goeds voortgekomen uit dit verder kwalijk verstaanbare gebaar van de „Banner“-redactie, en zal de noodzaak van eerlijke en open samenspreking met ds Hoeksema opnieuw gevoeld worden onder erkenning, dat o neen, niet de leiding der Chr. Ref. Church, maar wel die van „The Banner“ zelf ditmaal dringende behoefte heeft aan nadere bezinning.

Met deze conclusie is meteen gerechtvaardigd, dat ik deze beantwoording van ds Lyzenga, nu „The Banner“ haar kolommen daarvoor sloot (wegens de lengte der antwoordcopie), heb ingevlochten in deze artikelenreeks. We kunnen nu den draad weer opnemen waar we hem lieten liggen voor dit intermezzo.

Tenslotte: indien „De Heraut“ nu werkelijk meent,

wat het blad over ds Lyzenga opmerkte, dan zeggen we ook tot dit blad: gij wijkt in dezen af van de Dordtsche leerregels.

K. S.

Prof. Wijngaarden over Jeremia 31.

Men weet, dat door dr Thijs, en ook door prof. Aalders op grond van Jeremia 31 een scherpe tegenstelling gezien wordt tusschen het Sinaitisch verbond en het nieuwe verbond. Prof. Aalders keert zich in meer dan één opzicht tegen de ook door ons destijds bestreden opinies van dr Thijs, al wordt diens naam ook niet genoemd. Daarover — d.w.z. over dat meeningsverschil — verblijden we ons.

Er blijft evenwel nog een meeningsverschil tusschen prof. Aalders en prof. Ridderbos over. Twee oudtestamentici, wel de moeite waard dus op te letten.

Laat ons voor het gemak nog een derden oudtestamenticus er bij nemen: prof. Wijngaarden, hoogleeraar te Grand Rapids, Amerika, voor onze zusterkerk. Hij schreef over de vervulling der profetieën: *The Future of the Kingdom in prophecy and fulfillment* (1934). Ook Jeremia 31 komt herhaaldelijk ter sprake.

Prof. Wijngaarden legt er (bl. 124) den nadruk op, dat wel het Sinaitisch verbond, maar niet het Abrahamitische is geantiqueerd („verouderd“). Die onderscheiding is winst, die we ook zelf indertijd tegenover dr Thijs naar voren brachten, toen we aandacht vroegen voor de periode Abraham tot Sinai, voor welke periode niet gelden kon wat dr Thijs ten nadeele van het nationale, en dan uitwendige verbondsleven had opgemerkt (onder Israël).

Thans de vraag: waarop ziet de belofte van het schrijven der wet in de tafelen van het hart? Prof. Ridderbos, dien we tegen dr Thijs citeerden, zegt: dat begint al na de ballingschap, gaat verder in de bedeeeling na Pinksteren, en is volkomen vervuld in den hemel. Waarom dan ook prof. Ridderbos terecht zei: dat ziet dus niet op de „onzichtbare kerk“ (een figuur, die trouwens wel eens nader bekeken mag worden, K. S.). Prof. Aalders, bl. 158/9, legt tegenover prof. Ridderbos op die onzichtbare kerk allen nadruk: „hier is ongetwijfeld sprake van de leden der onzichtbare kerk“. Prof. Wijngaarden denkt er anders over. Meer in de lijn-Ridderbos. Dat schrijven in het hart is een lang proces, zegt hij, bl. 125. We lezen in de kerk de wet, Zondagsmorgen! Bovendien: het inschrijven is niet gereed aan dezen kant van 't graf. Zooals het offerbloed van het O.T. tegenover den beker van het nieuwe verbond staat (avondmaal, zichtbare kerk), zoo staat het ook met het contrast: steenen tafelen, en tafelen des harten. Wetslezing, eeredienst: zichtbare kerk, vgl. 127. 't Is geen kwestie van enkele (uitverkorenen) personen, doch van de kerk en van haar inrichting onder het N.T., 130. De kerk „under various systems of civil laws“, 130.

In dit geding kies ik vóór de lijn Ridderbos—Wijngaarden, en contra de meening-Aalders. Ik denk hier aan mijn eerste introepreek over 1 Joh. 2:20, 27. Gij weet allen (verbeterde lezing), gij hebt niet van noode, dat iemand u leere. Dat klopt op Jeremia 31 (de wet in het hart geschreven, geen leeraar noodig). Maar Johannes spreekt hier niet tot een of andere „onzichtbare kerk“, hij spreekt tot de kerk, en die kan men zien, en Johannes weet er het adres van. Een „onzichtbare kerk“ kan men trouwens niet aanspreken, evenmin als een onzichtbare Vrije Universiteit, een onzichtbaar gezin, een onzichtbare gymnastiekvereniging. Dit is geen spel, maar ernst.

K. S.

De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus. (IX.)

45. Maar daar gij nu dit alles gelooft, wat verkrijgt gij door dit geloof?

Dat ik zoo zeker rechtvaardig voor God en een erfgenaam des eeuwigen levens ben als ik voor mijzelf vertrouw (of geloof), dat ik het ben. 1)

46. Hoe wordt gij dan voor God gerechtvaardigd?

Alleen door het geloof in Jezus Christus, waardoor ik zeker weet (of zeker ben) 2), dat God mij de volmaakte genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, zonder eenige verdienste mijnerzijds, uit loutere barmhartigheid, schenkt en toerekent, evenals had ik nooit eenige zonde gedaan; of zelf voor alle mijn (zonden) genoeggedaan, en die gansche gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft.

47. Maar waarom kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God of een stuk (deel) ervan zijn?

Daarom dat al onze goede werken, zelfs de beste, in dit leven onvolmaakt en met zonde bevekt zijn, en derhalve, indien zij voor Gods rechterstoel moesten onderzocht worden, tegelijk met ons door God zouden moeten verworpen en verdoemd worden. Want de gerechtigheid, die voor God bestaan zal, moet noodzakelijk in elk onderdeel volkomen en zuiver zijn en overeenstemmend met de Goddelijke wet.

48. Waarom zegt gij, dat gij alléén door het geloof gerechtvaardigd wordt?

Omdat noch het geloof noch mijn andere werken de gerechtigheid zijn, om welke ik Gode in dit leven behaag; maar alléén het lijden en de gehoorzaamheid van Christus, welke mij door God geschenken en toegerekend worden, alsof zij door mijzelf volbracht waren, indien ik ze slechts met een geloovig hart aanneem. Want daar dit geschenk onzichtbaar en geestelijk is, kan het niet anders dan met de hand des harten, dat is met het waar geloof door ons aangenomen worden.

R.

G. B.

1) Ut justus coram Deo et haeres aeternae vitae tam certo sim quam ego me hoc esse credo.
2) qua certo persuasum habeo.

gedachten tijdens een zware hoofdpijn: „Onder de hoofdpijnkoepel hurken de zorgende gedachten, en staren haar aan". Geforceerde beeldspraak wordt zoo licht ridicul. Als mevrouw Renes-Boldingh eens minder „mooi" ging schrijven, zou haar stijl niet zoo opgeschroefd en daardoor minder vermoeiend zijn.

In zijn zeer oriënterend werk „Richtingen en figuren in de Nederlandsche Letterkunde na 1880" rangschikt J. A. Rispens het werk van mevrouw Sevensma-Themmen onder het genre van den familie-, karakter- en problemenroman. Hij teekent daarbij aan: „Haar boeken beelden het aloud conflict van den geest van het Christendom en den geest der wereld, schoon in wezen onveranderd, toch weer nieuw en actueel, gevarieerd naar de gewijzigde tijdsomstandigheden en de hedendaagsche maatschappelijke sfeer. De psychologie van dit werk gaat schuil achter z'n dramatische allure."

Men kan zich voorstellen dat mevr. Sevensma-Themmen nooit naar een onderwerp behoefte te zoeken. Dat is een voorrecht. Maar het is onnoodig te zeggen dat het gevaar voor veelschrijverij hier na aan de deur ligt. In de laatste boeken van deze schrijfster meenden we de gevolgen van dat euvel wel eens te bespeuren. Er kwam een zekere eenonigheid in. Dat ligt voor de hand, als we weten dat de schrijfster bijna uitsluitend in minneur schrijft. Zij gaat bij de behandeling van haar gegeven steeds uit van een gemis, een ongeluk, een leed, dat zijn kenmerken op het leven van de personen zet. En wanneer men nu dergelijke onderwerpen veel en vlug na elkaar behandelt, dan mist het zijn uitwerking op den lezer. Het is misschien wat eigenaardig gezegd, maar hij „gaat wennen" aan al dat droevige en smartelijke. Hij wordt er niet meer door gegrepen.

Daarom is het eigenlijk zoo verrassend, dat mevr. Sevensma-Themmen er in geslaagd is om met „Gebroken Schelpen" toch weer, geheel in haar eigen genre, een goede roman te schrijven. Het is een bewijs voor de echtheid van haar auteursschap.

In dit boek worden de moeilijkheden beschreven van een moeder, die als weduwe geheel alleen staat voor de opvoeding van haar vier kinderen. Vooral met het oudste meisje, Lidy, zijn er botsingen. De geresigneerde, meditatief aangelegde moeder staat eigenlijk zoo vreemd tegenover het eigenzinnige, fiere karakter van het dochtertje. Ze kan het tempo niet bijhouden, het is haar te modern.

Er zit een goede dramatische verwickeling in dit boek, die tot het eind toe volgehouden wordt.

Mevrouw Sevensma-Themmen verstaat het om de realiteit van het Christelijk leven weer te geven. Ze teekent menschen, die uit het geloof in Christus begeren te leven, al blijven zij zondaren. Bij veel auteurs slaat de schaal of aan den eenen, of aan den anderen kant door. Dan krijgen we Christenen, die van de eene openbare zonde in de andere vallen, of volmaakte menschen.

„Gebroken Schelpen" is een goede Christelijke roman.

M.

GR. GILHUIS-SMITSKAMP.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Eene Amerikaansche Synode in Zitting.

IV.

In onze vorige bijdrage spraken we reeds over de Heidenzending der Amerikaansche Christian Reformed Kerk. Terwijl we bezig waren dat te schrijven — we zitten aan de tafel van den Stated Clerk — werd er gediscussieerd over een nieuw zendingsveld. Een nieuw veld, en dat in een tijd van depressie? Want we zijn daar nog lang niet overheen ook, en vreezen dat het nog wel wat zal duren eer de toestanden beter worden. Doch hoe het zij — daar ging het over ter Synode te Grand Rapids op 23 Juni. Een nieuw veld, al of niet. En welk was dat veld? Het staat bekend als de Soedan. Het is eigenlijk het noordelijk deel van Nigeria, Britsch West-Afrika. Derwaarts ging, in het jaar 1920, een jonge dame uit ons midden, geboren in Paterson, N.J., genaamd Johanna Veenstra. Zij gevoelde zich krachtig geroepen tot zendingswerk. De Soedan werd op haar hart gedrukt. En haar werk, dat zich concentreerde op een plaatsje genaamd Lupwe — werd zeer gezegend. Zij was een echte pionierster. Een school, of liever schooltje, werd geopend, om heilbegeerigen wat elementair onderwijs te geven. Om dan later onder de menschen te „getuigen".

Een ziekenhuisje werd geopend. Mej. Veenstra had heel wat kennis opgedaan van medische behandeling. Trouwens, ze was een recht „bijdehandje", als we dat woord recht verstaan als beschrijving van iemand die voor alle markten klaar is.

En dan hield ze geregeld „toespraken" tot de

menschen op Lupwe, gedurende het „natte" seizoen. En gedurende het „drooge" seizoen was de dappere jonge vrouw geregeld „trekkend". Evangelisatietochten. Naar oost en west, noord en zuid, van een veld vele honderden mijlen in omtrek. Zij hield nog andere „tochten". Door de Kerken-groep waartoe zij behoorde sinds hare geboorte — de Christian Reformed. Dat deed zij als ze haar verloftijd in ons land doorbracht — na elk 2½-jarig verblijf in Nigeria, een half jaar verlof.

Als vrucht van hare gevoeltvolle toespraken kwam er heel wat geld in de handen van het Amerikaansche comité, dat achter haar stond. Daardoor werd het mogelijk om nog anderen naar den Soedan te zenden, als hulpkrachten.

Er kwamen bemoedigende berichten omtrent resultaten — de vruchten. Doch, ai mij, daar brak op eenmaal dat kostelijk leven af — op Palmzondag 1932. In een hospitaal te Vom in Nigeria. Als resultaat eener operatie voor blindendarmontsteking. We hebben dat, en heel haar leven en arbeid, beschreven in de Engelsche taal. In „Johanna of Nigeria". Bestelbaar voor \$ 1, franco per post, bij de Grand Rapids Printing Co, te Grand Rapids, Michigan. We nemen de vrijheid om dit hier even te noemen, omdat alle baten ten voordeele der Soedanzending zijn.

Die zending nu was het bovengemeld onderwerp der synodale bespreking op 23 Juni. Onze zendingsdeputaten bevalen het aan om dit zendingsveld over te nemen. Op de volgende gronden:

1. Het veld heeft een ruime plaats in de harten onzes volks en erlangt er veel steun van.

2. Een groot deel van het geld voor dit werk komt uit onze kringen, wat ook in de toekomst wel het geval zal blijven.

3. Het veld heeft behoefte aan arbeid.

4. Het is een vruchtbaar veld.

5. Wij hebben alreeds van onze menschen op dit veld.

6. Het veld is in de „peace zone" — vredig — onder de Britsche protectie.

7. Het werk kost vergelijkenderwijze weinig geld.

8. Het is mogelijk voor onze Kerk, om, wat leer en kerkregering betreft, ons veld te controleeren. De Synode aanvaardde dit voorstel met algemeene stemmen. Het budget zal voor het tegenwoordige niet meer eischen dan \$ 6000 per jaar. Men autoriseerde den „Board", zooals wij onze zendingsdeputaten noemen, om de noodige „werkers" voor dit veld te roepen en aan te stellen.

Dat des Heeren zegen hierop ruste!

De pasgenoemde deputaten voor de Heidenzending krijgen nu een nieuw, of liever vernieuwd, Reglement. Schrik niet lezer. 't Zijn slechts „bepalingen" omtrent den gang van het regelen en controleeren van den arbeid der deputaten en zendelingen. Heel geen „bundel" van reglementen — zoo berucht reeds in de dagen van onzen Van Raalte in 1834.

We zullen de artikelen niet vertalen. Niet noodig. Ook drooge literatuur. En alléén voor Amerika — tenminste wat de meeste artikelen betreft.

Doch we willen op iets wijzen, dat als aangehangsel werd gedrukt. Het was een voorstel der Commissie die de nieuwe Zendingsorde opstelde, om den Zendingsboard los te maken van twee „inter-denominational" lichamen. Deze heeten: Home Missions Council, dat is Zendingsraad betreffende de Inwendige Zending — en de Foreign Missions Conference — een dergelijke raad betreffende de missie in heidenlanden en onder de Mohammedanen. Deze lichamen zijn veelszins gelijk aan den Zendingsstudieraad der Nederlandsche groepen.

Er rezen bezwaren op omdat er soms zendingsdeputaten het woord voerden en als leden optraden, die het Modernisme min of meer voorstonden. Evenals dit het geval is en was betreffende de zgn. Federal Council, een lichaam dat dient als Raad van vele Protestantische Kerken in ons land. Zulk een situatie is schier onvermijdelijk als men bedenkt, dat er in de Vereenigde Staten helaas een heele „Umschwung" is geweest naar het Modernisme, vooral in de grootere groepen die het hoogste woord hebben op de Jaarvergaderingen dezer onderlinge groepen — gelijk ze trouwens ook het meeste betalen voor den arbeid van de „interdenominational" lichamen.

Waar men reeds in 1924 de Federal Council verliet, omdat men heel wat bezwaar had tegen die modernistische uitspraken, was het geen wonder dat men voorstelde om zich óók los te maken van de andere pas genoemde groepen. Doch de Synode besloot, met zoo goed als algemeene stemmen, om dit niet te doen op de volgende gronden:

1. Deelneming heeft tot hiertoe ons veel geholpen in ons werk onder de Indianen en helpt onze Kerk in het uitvoeren van hare verantwoordelijkheid betreffende het Indianenwerk in ons land.

2. De functies van deze Raden zijn niet wetgevend maar slechts adviseerend; wij zijn niet gebonden aan hare uitspraken.

3) Er is een groot verschil tusschen deelneming aan den Federalen Raad der Kerken, en lidmaatschap in de Home Missions Council en Foreign Missions Conference. Het eerste maakt ons deelnemer aan en brengt ons onder den invloed van

het Modernisme, doch het laatste lidmaatschap betreft slechts onzen Board door middel van onzen vertegenwoordiger en houdt den Board op de hoogte van belangrijke zendingsbewegingen in ons land en in geheel de wereld, maar brengt onze kerken niet onder den invloed van modernistische leer.

En zoo is dat zaakje weer van de baan. Persoonlijk, zoo mogen we hier aan toevoegen, kunnen we op grond van contact met de laatstgenoemde lichamen gedurende een kwart eeuw getuigen, dat velen, die men hier soms „modern" noemt, in Nederlandsche kringen „ethisch" zouden worden genoemd. Verder, dat de tegenwoordige president van de Home Missions Council een beslist orthodox man is — leider der Zuidelijke Presb. Kerk — een man, die ons telkens steunde in ons getuigen op de vergaderingen, en in ons pogen om zaken te leiden in conservatieve richting, een geliefde broeder in Christus: Dr MacMillan. Samenwerking met hem en gelijkgezinden heeft menigmaal vrucht afgeworpen ten bate der heid in oude sporen. Daarenboven zou onttrekking, aan de Home Missions Council ten minste, niets anders dan verstorend werken op den gang van het werk onder de Indianen, terwijl het ons ook zou schaden in ons contact met de Hooze Regeering in Washington, die den genoemden Raad beschouwt als het representatief orgaan van het Protestantisme op zendingsgebied, wat de Indianen betreft.

En hiermede stappen wij van deze zaak af.

Nog zij gemeld dat de president onzer Synode in zijn slotwoord bijzonderen dank bracht aan Prof. Aalders voor zijn tegenwoordigheid in ons midden en voor zijn hulp bij het bespreken van allerlei vraagstukken die voor de Vergadering waren geweest. Dat slotwoord werd uitgesproken in den namiddag van 23 Juni, toen de Synode uiteenging. De volgende samenkomst, D.V. Juni 1940, zal worden gehouden in Grand Rapids, Mich.

We mogen hier nog aan toevoegen, dat de Synode werd gekenmerkt door een broederlijken geest. Wal veelszins te danken is aan de leiding van den president, die, zooals we mochten opmerken aan het einde, bleek den geest te bezitten van wijlen zijn vader — Ds Johannes Groen — die, zooals we in ons eerste artikel opmerkten, een der meest talentvolle voorgangers is geweest in ons kerkelijk leven en streven.

Ten slotte merken we nog op, dat gedurende den tijd, dat onze Synode in zitting was — er in één onzer kerken een lezing over Collijn en het Joodsche vraagstuk werd geleverd door „Rudolf van Reest" — destijds in onze goede stad — waar een, door ons een „uitgelezen" publiek genoemd, aanwezig was om dezen broeder te hooren.

HENRY BEETS.

Grand Rapids, Mich., 26 Juni 1939.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Christendom en Economie.

II.

Hoe volgens Lord Stamp het probleem aangevat moet worden.

In het eerste hoofdstuk van zijn boekje „Christianity and Economics" herinnert de schrijver, Lord Stamp, aan een geschrift, dat ongeveer veertig jaar geleden verscheen, en toen veel opgang maakte. Het droeg den ondertitel „Wat zou Jezus doen?", en wilde laten zien hoe de wereld geheel zou veranderen, wanneer alle menschen in hun onderlinge economische betrekkingen, overeenkomstig de beginselen van het Nieuwe Testament zouden handelen.

De prediker van Gods Woord, gaat de schrijver verder, verklaart dat al de economische problemen een oplossing zouden vinden (en dan als zodanig zouden verdwijnen) wanneer de menschen slechts hun hart aan Christus zouden geven en hun leven op Hem funderen. De nuchtere man van zaken antwoordt echter, dat hij in zijn particuliere leven bereid is Christus in veel van Zijn leeringen te volgen, maar dat deze in zijn zakenleven niet „toegepast" kunnen worden; zij zijn daarvoor te „onpractisch". De man, die zich met economische studiën bezig houdt, zegt dikwijls, dat de ethiek van het Christendom niet tot zijn gebied behoort, omdat hij te maken heeft met de objecten, zooals die nu eenmaal voor hem liggen. Hij moet zich aansluiten bij het streven van den mensch om het goede te zoeken, maar het is niet zijn taak om na te gaan of al de motieven werkelijk goed zijn, of verbetering behoeven. De historicus verklaart, dat de godsdienst en zelfs het Christendom, voor den haat, de oorlogen en vervolgingen in deze wereld, verantwoordelijk is, en dat de principes nooit zoo uitgewerkt werden als de verkondigers eischten. Het ideaal was immer ver van de werkelijkheid.

Maar, zullen de toegewijde volgelingen op hun beurt zeggen, wanneer de economische ideeën niet met de eischen der Schrift overeenkomen, dan is dat des te erger voor het economische leven.

Er groeit z...
schen religie...
fatale gevolg...
Woord acht...
Evangelie te...
nen voor he...
verbreiden...
die zegt, da...
tionneerend...
wen, die slec...
heid werke...
zich de anti...
mogelijkheid...
gen te ver...

Lord St...
er inderda...
len en de...
den werkt...
dat contact...
Daartoe g...
aard die ic...
zijn in den...
weest; men...
ning...

En evenve...
de grondbe...
bestudeeren...
digen tijd...
tweeledige...
wordt verwo...
Hoe zulle...
bleem, dat...
De eerste...
punt, dat Je...
ven, die vo...
en in alle...
tekst der E...
deugdelijke...
volgt de sc...
hij de mac...
zijn geloof...
meenen vor...
menigeen a...

Men kan...
bepaalde te...
vallen slaan...
systeem te...
dat daarom...
methode, di...
teksten uit...
dat op deze...
verworpen...
haar ingebe...
praktijk tol...
(De lezer w...
Lord Stamp...
en meer wo...
maar voor...
„algemeen"...
ter verklari...
van het oog...
kennis hadde...
felijke". Nu...
van het ver...
zelen we m...
voudig naan...
den zin ha...
bepaalde p...
is niet een...
de Christelij...
zulke teger...
er nauwelij...

De metho...
al het „pr...
principes w...
theologen...
systeem van...
Maar bijna...
economie s...
toe te passe...
nis dan de...
In mijn be...
Order", zeg...
sel al het...
Nieuwe Tes...
mische vraag...
om die taal...
vraag of h...

De twee...
economisch...
die bijzond...
keerd zijn...
principes va...
naastenleed...
genover elk...
zooals die...
zijn moet er...
De derde...
rie; wij gas...
toepassen d...
den, en ste...
menschelijk...
invloed van...
Dit kan me...
dat zich in...
en zich af...